

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA
Sektor za finansijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize
Odjel za makroekonomske analize

Kvaliteta kredita u djelatnosti trgovine

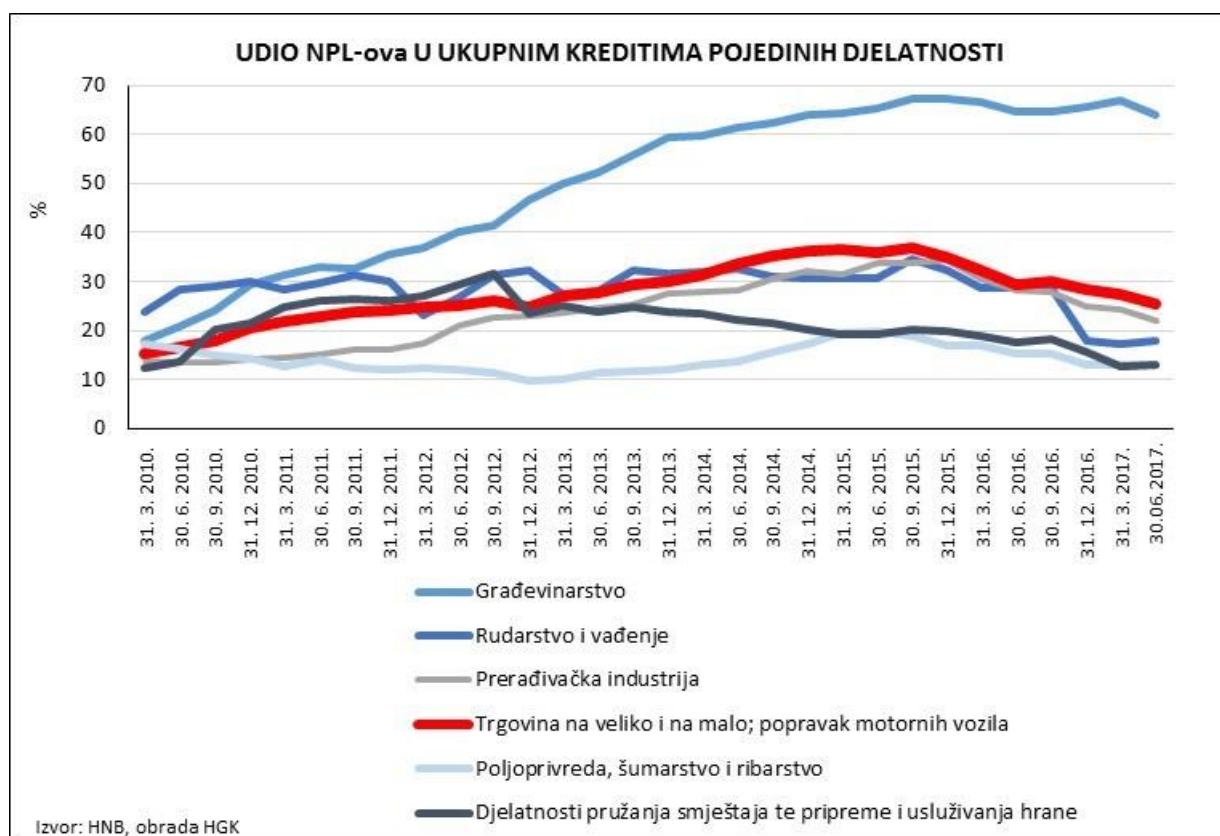
Uvodno
Trendovi u trgovini
Stanje i kretanje kredita
NPL-ovi u trgovini
Zaključno

Listopad 2017.

Uvodno

Problematika kvalitete kredita, odnosno udjela djelomično naplativih i potpuno nenaplativih kredita (eng. NPL – Nonperforming loan) u ukupnim kreditnim plasmanima aktualizirana je s početkom globalne krize. Znatan pad ukupne potražnje, domaće i inozemne, utjecao je na finansijske rezultate poslovanja većine poduzetnika, pa je i otplata kredita postala sve veći teret za poslovanje, dok je rast nezaposlenosti i zaustavljanje rasta neto plaća imalo isti efekt na stanovništvo. Taj je proces bio prisutan u većini članica EU, ali je Hrvatska bila među članicama najsnažnije pogodjenih krizom pa je i taj problem bio izraženiji. Rast udjela NPL-ova posebno se isticao kod kreditnih plasmana nefinansijskim društvima, ali je postojala znatna razlika među pojedinim djelatnostima. Trgovina je kao druga djelatnost po veličini u hrvatskom gospodarstvu i djelatnost čiji je rast u razdoblju od 2000. do 2008. godine najviše utjecao na ukupan rast BDP-a znatno utjecala na rast ukupnih kreditnih plasmana. Stoga je i po rastu vrijednosti i kretanju udjela NPL-ova bila među djelatnostima koje su se najviše isticale u razdoblju koje je uslijedilo.

Trendovi u trgovini

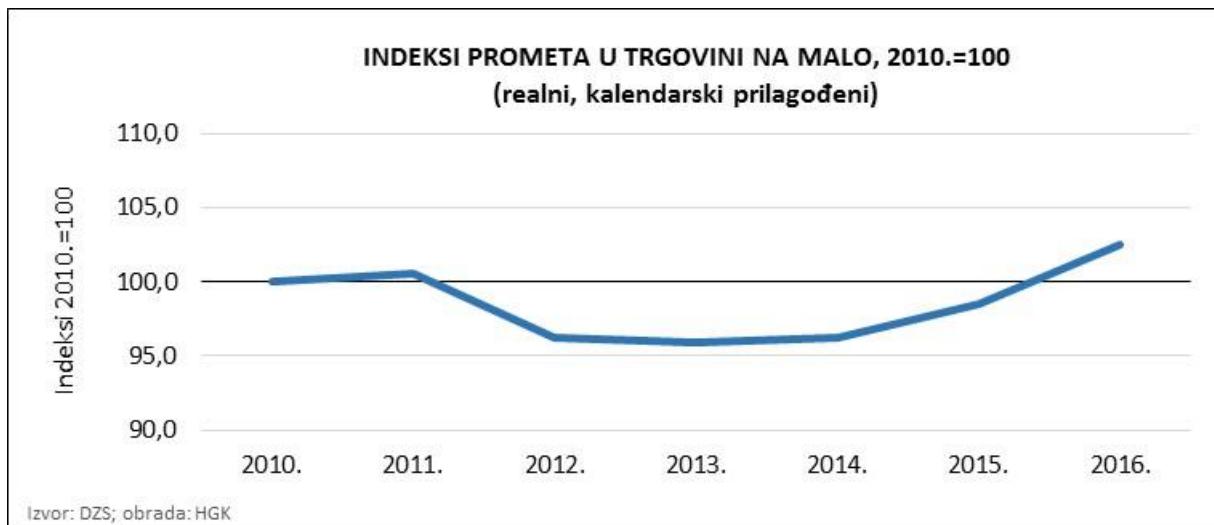
Trgovina na veliko i malo je u strukturi BDP-a u razdoblju od 2000. do 2008. godine ostvarila prosječnu realnu stopu rasta od 7,3%, osjetno dinamičniju od rasta ukupnog BDP-a (4,2%). Međutim, trgovina je bila među onim djelatnostima čiji je realni pad tijekom krize bio izraženiji od smanjenja BDV-a na nacionalnoj razini, točnije ukupna bruto dodana vrijednost svih djelatnosti smanjena je 8,2%, a BDV trgovine na veliko i malo približno 12,5%.

HRVATSKA GOSPODARSKA KOMORA

Sektor za finansijske institucije, poslovne informacije i ekonomske analize

Odjel za makroekonomske analize

Tel.: 01/4828 – 373; elektronička pošta: makroekonomija@hgk.hr

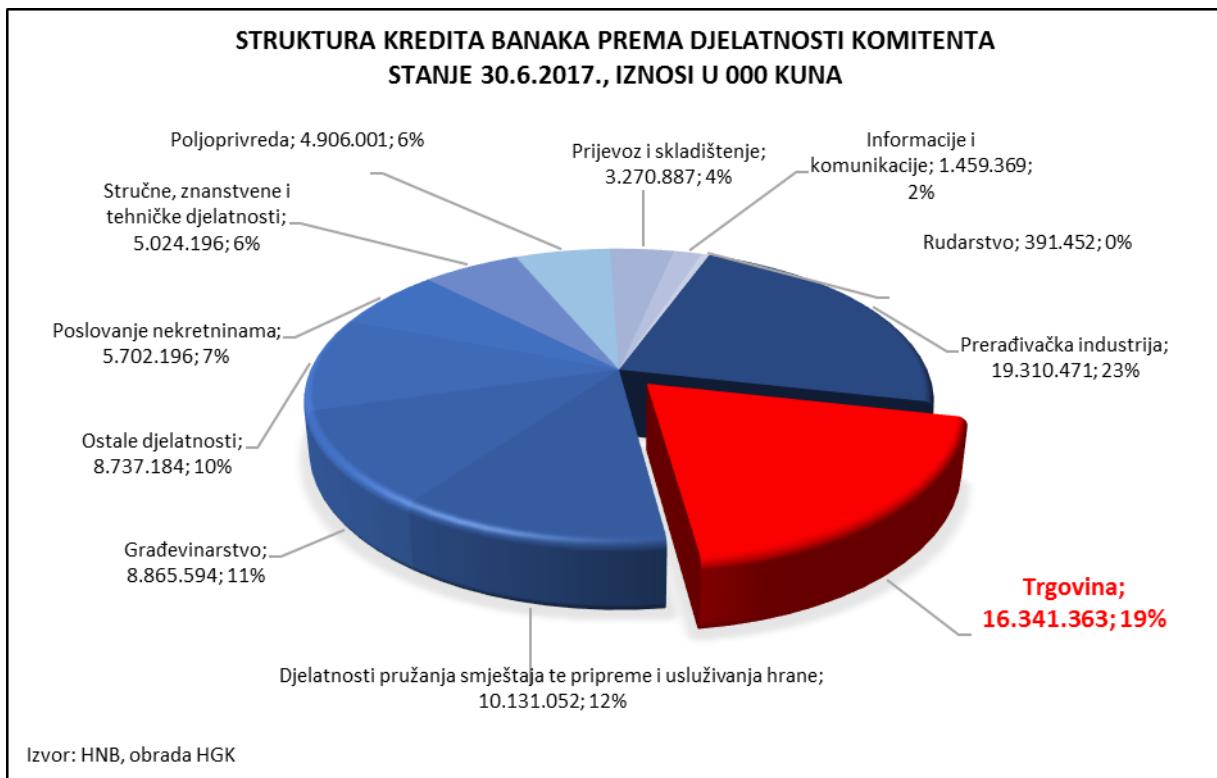

Stoga je nakon 2008. godine došlo do laganog smanjenja udjela trgovine u bruto dodanoj vrijednosti s približno 13,0% iz razdoblja prije krize na približno 11,4% tijekom kriznog razdoblja. Kao posljedica oporavka domaće potražnje u 2015. godini, zabilježen je lagani porast udjela trgovine u BDV-u na 11,8%. Raspoloživi indeksi kretanja prometa u trgovini na malo također pokazuju znatan pad vrijednosti prodaje. Uz najveći realan pad u 2009. godini od čak 11,3% prema kalendarski prilagođenim indeksima, promet u trgovini na malo je u 2016. realno bio 11,0% manji nego u 2008. godini. Ipak, kako je u 2015. i 2016. došlo do oporavka potražnje, tako je i promet u trgovini na malo u 2015. i 2016. na godišnjoj razini realno povećan za 2,4%, odnosno za 4,0%.

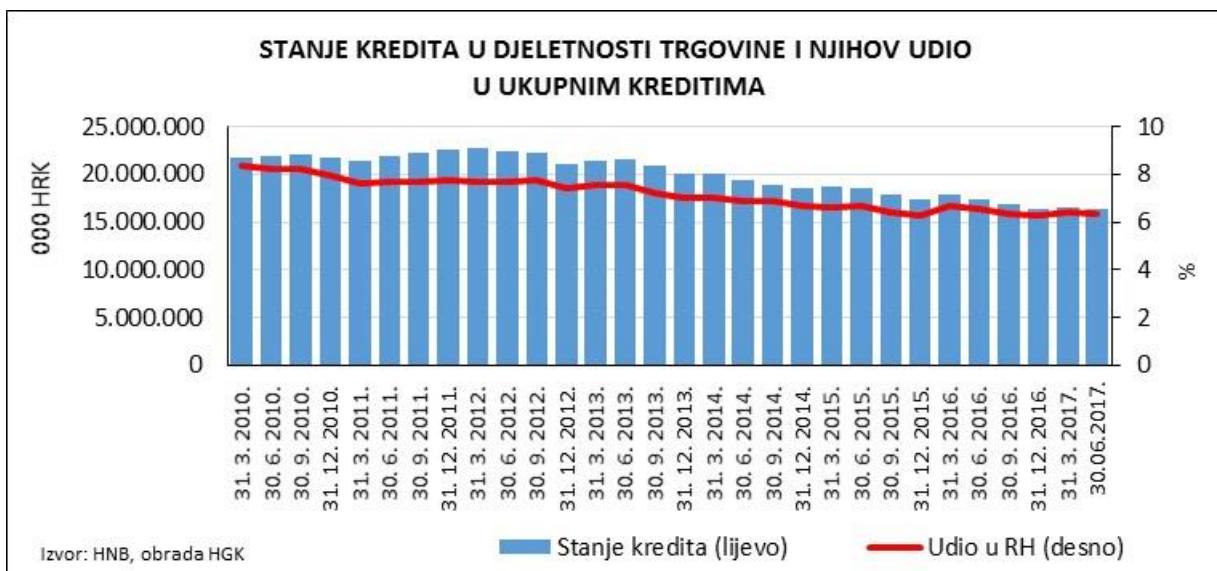
Prosječne mjesечne plaće u trgovini relativno su niske u odnosu na prosjek RH. Prosječno isplaćenih 4.945 kuna u 2016. godini tako je bilo 13,0% niže od prosječne neto plaće na nacionalnoj razni. Kretanje plaća u trgovini u najvećoj se mjeri može objasniti prosječnom kvalifikacijskom strukturu zaposlenih koja dovodi do velike konkurenkcije pri zapošljavanju u ovoj djelatnosti. Dugoročnije promatrano, u trgovini se bilježi rast neto plaća neznatno dinamičniji od prosjeka RH, odnosno tek blago približavanje tom prosjeku. Trgovinu istodobno obilježava visok udio u ukupnom broju zaposlenih koji je u 2016. godini iznosio 15,5%. Po takvom je udjelu trgovina bila druga djelatnost po broju zaposlenih, odmah nakon prerađivačke industrije. Trendovi zaposlenosti u trgovini također su približno pratili trendove na nacionalnoj razini, tako da unatoč zabilježenom padu zaposlenosti tijekom šestogodišnje krize nije došlo do većih promjena udjela trgovine u ukupnom broju zaposlenih.

Stanje i kretanje kredita

Krajem lipnja ove godine ukupni su kreditni plasmani prema trgovini iznosili 16,3 milijarde kuna, odnosno 19,4% ukupnih kreditnih plasmana nefinancijskim društвima.

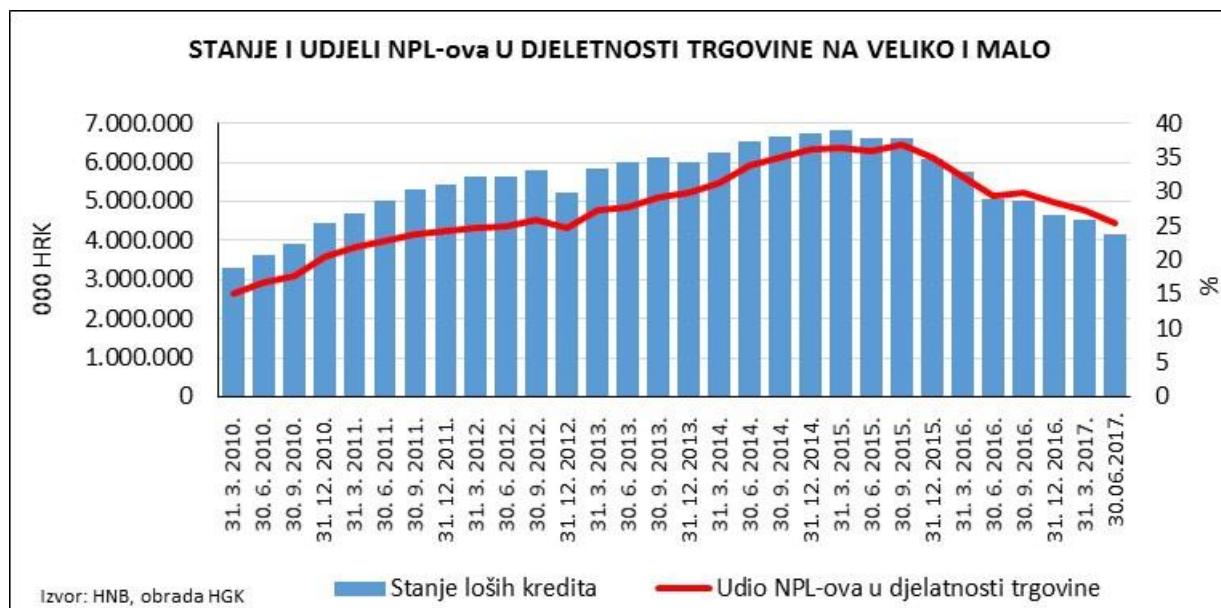

U odnosu na lipanj 2010. godine, taj je iznos zbog promjene u trendovima kreditiranja nakon 2011. godine smanjen za 25,4%. Premda su kod pojedinih djelatnosti zabilježene znatno veće stope pada iznosa kreditnih plasmana, trgovina je zbog njihove velike vrijednosti u promatranom razdoblju bila treća djelatnost (nakon prerađivačke industrije i građevinarstva) po padu udjela u ukupnim kreditnim plasmanima nefinansijskim društvima, s 22,1% na navedenih 19,4%. Pritom se po iznosu smanjenja najviše isticala 2014. godina tijekom koje su kreditni plasmani prema trgovini smanjeni za 1,5 milijardi kuna.

NPL-ovi u trgovini

Značajan dio kreditnih plasmana prema trgovini pripada grupi djelomično i potpuno nenadoknadih kredita, točnije 4,2 milijarde kuna ili 25,4% ukupnih kredita prema trgovini. Po tome je trgovina krajem lipnja bila vrlo blizu udjela takvih kredita u ukupnim kreditnim plasmanima prema svim nefinancijskim društvima, koji je iznosio 27,1%. Dostupni podaci pokazuju da su se negativni trendovi u kretanju nenadoknadih kreditnih plasmana prema trgovini bilježili od početka 2010. do približno sredine 2015. godine. Nakon toga započinje trend njihova smanjivanja pod utjecajem donesenih zakonskih i regulatornih mjera, veće aktivnosti poslovnih banaka u čišćenju bilanci te prisutnog gospodarskog oporavka. Promatrano po samom iznosu nenadoknadih kredita, trgovina je među djelatnostima zauzela treće mjesto s udjelom od 18,2% u ukupnim djelomično ili potpuno nenadoknadih kreditima nefinancijskim društvima. U odnosu na kraj 2010. godine, uz pad od 295,5 milijuna kuna do sredine 2017. godine, taj je udio smanjen za 3,8 postotnih bodova, najviše među svim nefinancijskim društvima.

Posljednji podatak (30. 6. 2017.) pokazuje razinu vrijednosti NPL-ova od 4.153,7 milijuna kuna, odnosno 25,4% ukupnog kreditnog portfelja ovoga sektora u bankama je potpuno nenaplativo ili djelomično naplativo.

Zaključno

Globalna kriza dovela je do pada kvalitete kreditnog portfelja banaka, posebno u zemljama koje su snažnije osjetile njezine posljedice, među kojima je bila i Hrvatska. Zabilježeni rast udjela djelomično naplativih i potpuno nenaplativih kredita negativno je utjecao na bankarski sustav, cijelo gospodarstvo te na pojedine djelatnosti, među kojima se našla i trgovina. Smanjena sklonost odobravanja novih kredita dovela je do smanjena kreditne aktivnosti, a to je bio jedan od izrazito bitnih čimbenika negativnih kretanja u gospodarstvu kao i u trgovini

koja snažno ovisi o kretanju domaće potražnje. U posljednje dvije godine prisutni su pozitivni pomaci u kretanju NPL-ova u djelatnosti trgovine, ali je u toj djelatnosti, kao i u većini ostalih, i nadalje prisutan problem njihova relativno visokog udjela i utjecaja na smanjenu sklonost kreditiranju.

Kratice

HNB Hrvatska narodna banka

HGK Hrvatska gospodarska komora

NPL Nonperforming loans

BDP Bruto domaći proizvod

BDV Bruto dodana vrijednost

EU Evropska unija

DZS Državni zavod za statistiku

Opće napomene:

Ovu analizu izrađuje i za nju je odgovorna HGK. Informacije, mišljenja, analize i zaključci koji se iznose temelje se na javnim statističkim i ostalim informacijama što potječu iz izvora u čiju se potpunost i točnost HGK pouzdaje, ali za koje ne jamči. Utoliko su informacije, mišljenja, analize i zaključci izneseni u ovoj publikaciji podložni promjenama koje ovise o promjenama izvora informacija te o promjenama koje nastupe od trenutka pisanja teksta do njegova čitanja. Ova publikacija ili njeni dijelovi ne mogu se kopirati ili bilo kako drugčije reproducirati bez navođenja izvora.